TEKST: ANETTE ECKHOLDT

Archived at https://orgprints.org/22159

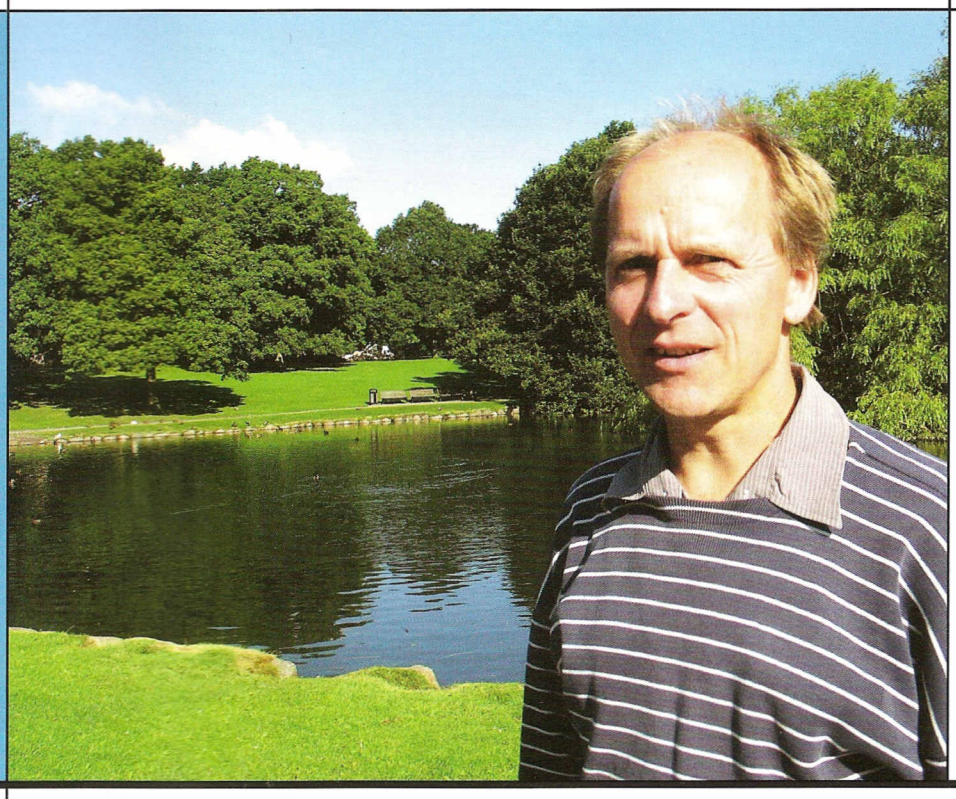

FOTO: ANETTE ECKHOLDT

JOB & KARRIERE

Selvstændig forsker

Hvad for noget? Forsker i selvstændighed eller hvad? Nej, agronom og ph.d. Anders Borgen har valgt at nedsætte sig som privatpraktiserende forsker helt uden tilknytning til universiteter og virksomheder. Læs hvorfor og hvordan

Godt træt af ansættelsesvilkårene som ph.d.studerende og adjunkt ved daværende Landbohøjskolen (KVL) valgte Anders Borgen i 2001 at sige farvel og tak til universitetsverdenen. I stedet arbejdede han som konsulent i rådgivningsfirmaet Scanagri indtil 2003, og herefter etablerede han egen firma under navnet Agrologica. I dag *lever* han af at være selvstændig forsker.

Kan man leve af det?

- Ja, det kan godt lade sig gøre at hente forskningsmidler hjem, *selv* om man ikke er tilknyttet en virksomhed eller et universitet. Jeg henter nok flere midler hjem fra private fonde i dag end tidligere. Ulempen *ved* at være selvstændig er, at det er *sværere* at få adgang til de større forskningsprogrammer, hvor det offentlige helst støtter større etablerede forskningsmiljøer, forklarer Anders Borgen, som for tiden arbejder med planteforædling af korn til anvendelse i økologisk jordbrug.

De fleste projekter er kortvarige, men et enkelt løber frem til 2012 og medfinansieres af midler fra Innovationsloven, som Direktoratet for FødevareErhverv fordeler.

Økologien har altid fyldt en del i Anders Borgens liv. Som agronomstuderende skrev han hovedopgave om frøbårne sygdomme i økologisk jordbrug, og ph.d.projektet *var* en afhandling om stinkbrand i økologisk *hvede*. I dag ligger hans opgaver primært inden for genressourcer og planteforædling.

På tålt ophold på KVL

Efter seks år som selvstændig har han lært at *leve* med uregelmæssig indtjening og det at *være* helt alene om tingene. En *hverdag,*

hvor han arbejder, når der er brug for det, og holder fri, når der ikke er noget at lave, passer rigtig godt til hans temperament - og lønnen er stort set den samme som tidligere. Faglig sparring henter han i de netværk af forskere og økologer, som han har opbygget gennem årene, og det sociale afsavn, som opstår, når man arbejder alene og hjemmefra, må konen kompensere for. Som pædagogvikar er hun ofte en del hjemme i dagtimerne.

- På Landbohøjskolen var jeg på tålt ophold. Jeg oplevede ikke mange fordele ved at være ansat. Jeg blev accepteret, fordi jeg selv hentede pengene hjem til mine projekter, men jeg oplevede hverken opbakning til arbejdet eller min tilstedeværelse fra institutionen. Til gengæld havde vi et godt team af medarbejdere i sektionen. Der var også flere perioder mellem projekter, hvor nogle af os arbejdede helt uden løn, fortæller Anders Borgen og fortsætter:

- Jeg blev rigtig træt af det, da der blev indført »ny løn«, som medførte lavere løn plus tillæg. Jeg kunne ikke få tillæg og skulle derfor arbejde for en lavere løn, selvom jeg selv hentede penge til min løn fra ekstern finansiering. Det var dråben, som fik bægeret til at flyde over.

Efter et par år som konsulent i et privat rådgivningsfirma, hvor han supplerede de igangværende forskningsprojekter med mindre u-landsprojekter, fandt han ud af, at han lige så godt kunne være selvstændig. Sammen med familien flyttede han samtidig fra Møn til en lille ejendom med et par tønder land ved Mariager. Jorden bruger han til markforsøg. Derudover ligger aktuelle markforsøg med gamle kornsorter på GI. Estrup Landbrugsmuseum og på den økologiske ejendom Mørdrupgård på Sjælland.

Fortid som filosof og bonderøv

Skønt Anders Borgen stammer fra et hjem med en far, der var dyrlæge og forsker på Lindholm, lå det ikke lige for, at han skulle studere på Landbohøjskolen. Med en matematisk-fysisk studentereksamen i hånden blev han først slagteriarbejder og siden filosofi-studerende i Odense. Studiet siuttede imidlertid med en bacheloropgave om kinesisk filosofi. Han havde set lyset og fulgte følgende visdom:

Hvis man vil være lykkelig en dag, skal man drikke sig fuld. Vil man være lykkelig i tre dage, skal man gifte sig, og vil man være lykkelig hele livet, så skal man dyrke jorden.

Det gjorde han så. I 1983 var han elev på den økologiske jordbrugsskole og flyttede derefter hjem til Møn for at drive økologisk landbrug. Ligesom Frank, som vi kender fra »Bonderøven« på DR2, ønskede han sammen med konen at afprøve en helhjertet økologisk livsstil..

- Der var ikke mange økologiske jordbrug i begyndelsen af 1980erne, og det gik da heller ikke. Vi arbejdede hårdt, men kunne ikke leve af det, erkender Anders Borgen, der supplerede indtægterne som havebrugslærer på Rødkilde Naturhøjskole.

- Der var ikke så meget praktiker i mig, som det var nødvendigt - jeg ville hellere læse om lugning end gøre det. Jeg begyndte derfor at læse til agronom i 1987.

Fastholder øl<ologisk<vision

Det er indignation over det konventionelle landbrugs behandling af dyr og miljø, som er Anders Borgens primære drivkraft. til at arbejde med økologi..

- For mig er økologi bredere end økologisk jordbrug. Det er også vindmøller og solceller og biodiversitet.. Økologiske jordbrug har stort set ikke udviklet sig siden 1991, hvor der blev lavet fælles dyrkningsregler i EU. Vi importerer fortsat kvælstof udefra og kører fortsat med dieseltraktorer på økologiske landbrug. Det er synd og skam, men jeg kan desværre ikke se noget alternativ lige nu. Det er jo urealistisk at genindføre heste i jordbruget, selvom det godt kan lade sig gøre.

- At sætte et Ø-mærke på en vare er bare en måde at finansiere økologisk jordbrug på, fordi politikerne ikke vil indføre de nødvendige begrænsninger på det konventionelle jordbrugs forurening og dyremishandling. Jeg synes derfor ikke, at omsætning af økologiske varer er et rigtigt succeskriterium for økologiens succes i Danmark - specielt ikke, når det også dækker over importerede gulerødder fra Holland. Målet er at omlægge dansk landbrug og få bedre miljø og dyrevelfærd i Danmark, forklarer han og håber på, at den aktuelle klimadebat kan være en løftestang til at skabe mere helhedstænkning i økologien.

Ud med monol<ulturerne

Brugen af monokulturer i såvel konventionelt som økologisk jordbrug er efter Anders Borgens vurdering et stort problem. Mangfoldigheden går tabt, og sorterne taber hurtigt deres resistens. Forædlingen i Norden er stort set væk, og der kommer til at mangle egnede sorter i Norden, når klimaet ændrer sig.

- I år oplever vi masser af gulrust i triticale. Økologerne høster stort set ikke noget. Alt sammen bare fordi monopoliseringen i planteforædlingen og såsædsbranchen gør, at næsten samme sort dyrkes i hele Nordeuropa, siger han og føjer til:

- Desværre tror mange - især politikere, som bevilliger penge til genteknologisk forskning - at løsningen er genteknologi, men det er det ikke.

Det er ikke genteknologien i sig selv, Anders Borgen har set sig gal på, men de tyveårige patenteringer, de store selskaber får, og som umuliggør, at al anden forædling kan være rentabel.

- Problemet skal løses ved at genskabe biologisk mangfoldighed, det vil sige at dyrke blandede sorter - også selvom det er besværligt for grovvaresektoren. Alt andet er at pisse i bukserne for at holde varmen, fastslår han.

I forbindelse med arbejdet med at afprøve gamle kornsorter oplever Anders Borgen, at det ikke er tilladt at dyrke de gamle landsorter og derigennem at skabe flere genressourcer. En gammel regel om at sikre landmanden rene kvalitetsvarer til udsæd gør det nemlig ulovligt at opformere og sælge gamle landsorter eller korn i blandinger.

- Vi har brug for, at der bliver afsat flere ressourcer til at finde og udvikle flere sorter. Flere gener betyder større dyrkningssikkerhed og mindre brug af kemikalier til at bekæmpe svampe og skadedyr.. Det passer ikke, at dyrkningen af ensartede sorter giver højere udbytte end dyrkningen af blandinger, konkluderer han.

Anders Borgen er utrættelig og bliver aldrig træt af at missionere det samme budskab igen og igen.

- Jeg råber i de mikrofoner, der står foran mig. Der er nok nogen, der er trætte af at høre på mig, men bare der er nogen, der gider lytte, så er det godt nok. Jeg har fundet en niche og har ikke ambitioner om at skulle udvide mit firma til en stor institution. Store projekter kan jeg klare ved samarbejde med andre. Jeg er godt nok tilfreds ... sådan da - men jeg ville da godt have en pensionsopsparing.

Anette Eckholdt er *agronom* og *freelance-journalist.*